

15 regler för träning med operant betingning

- 1) **Bygg upp beteenden genom förstärkning.** Förstärkning stärker beteenden. Det är en grundläggande naturlag att organismer utför och upprepar beteenden som "lönar sig", d v s leder till något av värde för djuret eller arten. Positiv förstärkning fungerar därför att det talar om för djuret vilka beteenden som kommer att "löna sig" i träningssituationen.
- 2) **Tänk, planera, utför.** Ta inte fram klickern om du inte har en klar plan för träningsdagen. Tänk på var du befinner dig i träningen; planera nästa steg; sedan – bara gör det. Försök inte tänka medan du tränar. Observera och svara. Se beteendet, klicka för beteendet. När du har jobbat klart med ett visst beteende, tänk på vad du gjorde och planera nästa pass.
- 3) **Träna i korta pass.** När det gäller grundläggande träning kan man arbeta i pass om en minut. Använd stoppur. När minuten gått – sluta, oavsett om det sista försöket var lyckat eller inte. Det är det sammanlagda antalet korrekta beteenden totalt som räknas, inte vad som händer i de enskilda passen.
- 4) **Få fram beteendet.** Man behöver inte använda "fri shejping". Trots att det kan vara spännande och alla operanta tränare bör kunna använda det med lätthet, är fri shejping inte särskilt effektivt. Använd lockbeten, target eller begränsade valmöjligheter på träningsplatsen för att maximera chanserna att få fram beteendet snabbt, och förstärk så beteendet.
- 5) **Du får vad du klickar för.** Klicket är en signal som markerar för djuret vad som är "rätt". Du kan få precisa resultat om dina kriterier är tydliga och din tajming är exakt. Med dålig tajming och osäkra kriterier kommer du oundvikligen att klicka för flera beteenden som är "ungefärliga", och när du ber om beteendet kommer du att få beteenden inom det spelrum där du förstärkt.
- 6) **Duktig hund med regelbunden förstärkning.** Utveckla beteenden ett steg i taget, ett klick i taget. Byt eller ändra kriterier när hunden lyckas med det aktuella kriteriet till minst 80%. Regelbunden förstärkning betyder att du förstärker varje korrekt

upprepning av beteendet. Spela inte med oregelbunden förstärkning när du lär in ett beteende.

7) **Se till att hunden förblir duktig i varje pass.** Tanken är att helt enkelt aldrig gå för långt ifrån spåret. Arbeta i block om högst tio försök (repetitioner) åt gången (själv föredrar jag faktiskt att arbeta i block om fem). Om du får två fel i ditt block om tio försök, har du uppnått 80%. Får du ännu ett fel, avsluta passet och tänk över vad som gått fel och planera hur du ska lösa problemet innan du fortsätter träningen.

8) **Gör det mödan värt (hög förstärkningstakt).** Kom ihåg att du lär hunden att det han gör för dig kommer att löna sig. Godsakerna kommer. I synnerhet tidigt i träningen, men faktiskt hela träningen igenom, är det viktigt att du sätter dina kriterier så att hunden kan få massor av förstärkning under en träningsdag.

9) **Inga inlärningsplatåer.** "Inlärningsplatån" eller "inlärningsssvackan" är en konsekvens av att djuret har överbelastats med information, information som ofta är inkonsekvent om inte rent ut motsägelsefull. Genom att ta små steg framåt kan du kontrollera informationsflödet så att djuret alltid förstår den uppgift du närmast förelagt honom, och på så sätt undvika "överbelastning". Använd rulltrappan, försök inte ta trappan tre steg i taget.

10) **Kontrollera omgivningen.** Det är du som är tränaren, så det är du som bestämmer reglerna. Arrangera träningsområdet så att du maximerar möjligheten att du ska få det beteende du vill ha. Om du arbetar med att få hunden att intressera sig för en dummy, arbeta på en liten yta där det inte finns något annat än dummies. Arbetar du med uppmärksamhet, välj ett avgränsat område där det inte finns något annat för hunden att göra än att titta på dig.

11) **Kartlägg dina träningspass.** Detta kan vara komplicerat, men du måste föra anteckningar över vad du redan gjort. Tro inte att du kommer ihåg det.

12) **Videofilma dina pass.** Du kan inte träna och se dig själv träna samtidigt. Videofilma varje pass och titta på bandet vid dagens slut. Titta efter ovidkommande signaler. Kolla din tajming med klickern. Se om du i själva verket får samma beteende med varje klick. Gör anteckningar över videon, och jämför dem med dina träningsprotokoll.

13) **Fastna inte, gå inte tillbaka.** Du bör inte ägna mer än 3 till 5 pass åt någon nivå av ett beteende. Lär dig att bryta ner varje beteende i så små delar att du inte behöver se över dina steg igen

eller träna om något som du inte tränat ordentligt från början.

14) **Generalisera beteendet tidigt och ofta.** Precis som hundar är storartade på diskriminering är de också fruktansvärt bra på att generalisera. En så enkel förändring som att arbeta med hunden på höger sida efter att alltid ha haft den till vänster kommer att förändra situationen fullständigt ur hundens synvinkel. "Blanda" tidigt och fortgående genom hela träningsprogrammet.

15) **Ha inte för bråttom med att lägga in en signal.**

a. **Undvik signalförvirring.** Du bör inte försöka lägga in en signal för ett beteende förrän beteendet är någorlunda format. Signalen är ett namn på ett beteende. Hundar är bra på diskriminering. Om du lägger in en signal (t ex "sitt") för ett halvdant format beteende kommer ordet "sitt" att innebära just detta halvdana utförande. När du sedan försöker förbättra sittandet och använder samma signal kommer du att skapa förvirring.; du måste "förklara" för hunden att "sitt" nu betyder något annat än det gjorde förut.

b. **Undvik signalfiaskon.** Om du lägger in en signal innan hunden till fullo har förstått det beteende signalen relaterar till, kommer du inte att få någon respons alls från hunden när du ger signalen, eller i bästa fall en tvekande eller osäker respons.

LITEN LATHUND

1. **Planera** beteendet: Var klar över vilket beteende du är ute efter i passet (definiera hur det ska se ut och ställ upp dina kriterier).
2. **Få fram** beteendet: gör vad du måste för att få fram beteendet (kontrollera träningsmiljön; hjälper)
3. **Markera** beteendet: använd klickern för att tala om för hunden exakt vad den gjorde som förtjänade förstärkaren, varje gång hunden utför beteendet.
4. **Förstärk** beteendet: Ge hunden en godis varje gång du klickar.
5. **Utöka** beteendet: byt eller lägg till kriterier, generalisera till olika omständigheter.
6. **Sätt namn på beteendet.** Lägg in signalen när beteendet är tillräckligt befast för att någorlunda likna slutmålet.
7. **Bibehåll** beteendet. Gör detta genom att ständigt putsa på delarna; harva inte hela paketet i ändlöshet. Varje gång du kör hela paketet bör du göra 50 pass med fokus på en eller annan av delarna. Det är detaljerna som gäller.

Teknologin är enkel, men det är inte lätt. Om du lägger de fetstilta orden i listan ovan på minnet har du greppet. Det är det enkla. Det svåra är att få det att fungera. Det är upp till dig.